

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De obligatione sacrificandi ob promissionem simplicem, vel stipendium
acceptum. 14

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

ctum sacrificij applicare non semper, sed aliquoties arbitrio prudentis iuxta beneficii fructus & illius obligationes, quia Trident. sess. 23. c. 1. de reformat. in princ. expressè definiuit precepto diuino teneri parochum oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre & c. Est igitur hec obligatio saltem aliquoties in anno arbitrio prudentis exequenda. Sic docet Barbosa. 2. p. de potest. Episc. allegat. 24. num. 23. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. 7. à num. 5. ubi existimat ex prudentis arbitrio parochum obligandum esse. Missas præcipuis solemnitatibus Domini, & Dominicis, vel saltem semel in hebdomada pro ouibus applicare.

7. Ceterum verius existimo ex beneficii curati vi nullam parochum inesse obligationem applicandi fructum sacrificij pro suis ouibus. Sic Nauarr. cap. 25. n. 92. Reginal. praxi lib. 23. n. 238. Valq. disp. 234. c. 4. Suar. disp. 86. sect. 1. vers. de beneficiis. Naldus. verbo parochus num. 18. Paul. Fraxind. de obligationib. sacerdot. sect. 3. prenot. 2. §. 2. Possuin. de officio curat. cap. 2. n. 4. Aegid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 11. concl. 3. Neque dissentit Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 3. num. 3. Ratio ea est, quia officium curati est pascere oues verbo, & sacramentorum administratione, sacrificijque dispensatione. Hoc autem fieri potest, tamen si fructus sacrificij specialiter ouibus non applicetur, sed solum ea generali applicatione, qua omnibus fidelibus, & præcipue sacrificio intereuentibus applicatur, & ita intelligendum est Trident. & locus Pauli ad Hebr. 5. Confirmat Suar. hanc sententiam exemplo Episcopi, & Prælati regularis, quos à sacrificio pro iuis subditis offerendo consuetudo excusat, cum tamen verè parochi sint, & Episcopis redditus abundantissimi soleant concedi. Deinde si ob fructus beneficii perceptos obligatus esset beneficiarius sacrificium pro ouibus offerre, partem illius obligationis retineret, si beneficium resignaret reteruata pensione, cum pensio sit pars fructuum beneficii, at in pensionario nullus hanc obligationem agnoscat, quippe neque celebrandi obligationem habet. Ergo, & c. Præterea parochiani sæpe parochum stipendium concedunt pro Missis dicendis, sæpe capellanias instituunt vident. & consentiente Episcopo, si autem parochus titulo beneficii præcipue abundantis obligatus esset sapius pro parochianis celebrare, neque titulo capellanæ fundarentur, neque stipendium ita frequenter concederetur.

Moaent tamen Doctores specialiter Aegid. & Layman. supra, obligatum esse parochum ex caritate, & iustitiæ æquitate sæpe intra & extra sacrificium pro ouibus exorare. Verum huic obligationi existimo abundè satisfacere pro illis sacrificium, & orationes communes fundendo, nisi aliquando graui aliqua necessitate premantur, ad cuius remedium credat specialem orationem necessariam esse, quod vix contingere potest.

8. Ex his inferitur an possint parochi stipendium accipere pro Missis dicendis? Et quidem si singulis diebus tenerentur sacrificare pro populo, vt placuit Soto, nequaquam possent stipendium accipere; quia stipendium conceditur, vt concedenti specialiter Missæ sacrificium applicetur, quod fieri nequit, cum iam huc ratione beneficii obligati populo sacrificium specialiter applicare. Sicuti docuit Suar. disp. 86. sect. 3. concl. 3. Si verò vna, vel altera vice in hebdomada obligentur, vt tenet communis sententia, cum hæc obligatio determinato diei restricta non sit, poterunt parochi ea stipendia pro Missis dicendis accipere, quæ executionem prædictæ obligationis non impediunt. Sed quia verius existimamus parochos ratione beneficii, non esse obligatos fructum beneficii specialiter pro ouibus applicare, consequenter asserendum est posse quolibet die, quo alias obligati non sunt, stipendium accipere pro Missis celebrandis, & ita docuit Valq. disput. 234. cap. 1. c. 4. Notanter dixi quo alias obligati non sunt, nam si ex consuetudine, vel fundatione, vel Ordinationis lege, & precepto aliquibus diebus determinatis sacrificare pro populo obligentur, non poterunt stipem accipere, vt eo die concedenti sacrificium applicent, nisi fortè concedens stipem concius sit illius obligationis, nam eo casu præsumitur stipem concedens, & petens eo die sacrificium contentus esse, vt secundaria intentione ei sacrificium applicetur, vt tradunt Sotus lib. 9. de iustit. q. 3. art. 1. Suar. disp. 86. sect. 3. concl. 3. Henriq. lib. 9. cap. 22. n. 6. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 3. n. 4. Quod si stipem concedens non postulet sacrificium fieri die quo parochi alias attinguntur, debent parochi stipem recipientes pro eo celebrare illis diebus, quibus, nulla obligatione tenentur: quia hæc præsumenda est concedentis voluntas.

PUNCTUM VIV.

De obligatione sacrificandi ob promissionem simplicem vel stipendium acceptum.

1. Ex promissione simpliciter oriri potest obligatio. Regulariter non

2. Ex stipendio oritur obligatio ex iustitia sacrificandi in fauorem illius, qui stipendium concessit. At omisso vnus sacri non est censenda grauis culpa.

3. Accipi potest stipendium absque labe simonia.

4. Expenditur quale sit iustum stipendium vnus sacri.

5. Nemini licet plura stipendia integra à pluribus accipere, & vnico sacri scio facere satis.

6. An inæqualia stipendia accepta possit ad æqualitatem reducere, & iuxta æqualitatem sacrificij numerum exoluere.

7. Probabilius est non posse.

8. An hæc obligatio fidelitatis sit, vel iustitia.

9. Si abundantiores stipem collegisti pro Missis dicendis, an possit alius minor concedere? Sub distinctione respondetur.

11. Obligatus dicere sacrum de B. Virgine, de Defunctis, satisfaci. si celebret Missam de festo eo die occurrente.

11. Qualiter peccet, si diu differat celebrare.

1. Non est dubium ex simplici promissione obligationis gratiis sit, pendet ex illa quæstione, an promissio simplex grauem obligationem inducat, præcipue cum acceptata est. Verum postea sententia affirmante grauem ex promissione simplici obligationem oriri, cum materia grauis est, adhuc probabilitate non caret ex simplici promissione facta alicui pro illo celebrandi non oriri grauem obligationem, eo quod regulariter, & communi hominum vsu spectato sic promittentes solum ex vrbantate promittant, solumque vrbantatis, & honestatis obligationem velint contrahere non iustitiam, regulariter, nec fidelitatis rigorose, ideoque adimplentes promissum à mortali excusantur, sicuti bene notauit Suar. disp. 86. in præmio.

2. Ex stipendio accepto oritur obligatio sacrificandi in fauorem illius, qui stipendium concessit, nemo est qui ambigat. Sed an hæc obligatio ita grauis sit, vt solum ob omissionem vnus sacri sub stipendio promissi peccet mortaliter: non satis constat. Petr. Nauarra. lib. 2. de restit. cap. 2. dub. 7. corol. n. 329. in 2. adit. affirmat eo quod vnus sacri priuatione grauitur concedens stipem defraudetur. Est enim sacrum quolibet pretio temporali æstimabilius. Item si ex voto, vel iuramento, vel ex superioris precepto sacrum debitum esset, nemini est dubium illius omissionem grauem culpam inducere. Ergo etiam inducit, cum ex stipendio debitum est. Sed rectius Sanch. l. 6. de matr. disp. 5. n. 25. contrarium existimat casu quo stipendium datum in materia furti grauem culpam non inducat. Constat Pagand. de primo Eccl. precept. lib. 3. c. 8. circa finem n. 11. Non enim grauitas sacrificij æstimanda est in presenti ex eo quod sacrificium quolibet temporali pretio dignius sit, aliis cuiuslibet orationis omisso grauem culpam induceret, sed illius grauitas desumenda est ex damno, quod patitur is, cui sacrificium erat applicandum. At hoc damnum in genere damnorum spiritualium, in quibus fieri debet comparatio, graue non est, siquidem leui stipendio redimi potest. Neque est simile de sacrificio debito ex voto, iuramento, vel superioris precepto. Nam eo casu grauitas materie debet desumitur ex cultu, & honore, qui Deo per sacrificium exhibetur. Constat autem vnico sacrificium esse grauitissimum, & supremum Dei cultum, & honorem. Ergo illius omisso grauem culpam inducit.

3. Possit sacerdotem siue pauperem, siue dititem absque vlla labe simonia obligat ex iustitia ad sacrum faciendum pro intentione illius, qui stipem concessit, probauimus late tract. de simon. pun. 5. c. 11. Non enim stipendium conceditur in pretium fructus ex sacrificio applicandi, sed in sustentationem sacerdotis sub obligatione vt fructum applicet stipendium concedenti. De qua re Jacob. de Grassis in aureis decision. lib. 2. cap. 96. numer. 32. Gutier. Canon. quest. cap. 29. à n. 3. Henriq. lib. 9. cap. 22. Suar. lib. 4. de reliq. cap. 14. c. 5. p. q. 83. art. 6. disp. 86. sect. 1. Valq. disp. 234. per totam Aegid. eadem q. dub. 10. à n. 191. Zenedo ad decretal. collect. 4. à num. 3. Barbosa aliis relatis, tum in remis. Concil. sess. 22. in princ. tum 2. p. de potest. Episc. alleg. 24. num. 2.

4. Sed quale stipendium sit iustum pro vnus sacri obligatione? non conueniunt Doctores. Plures non infima nota credunt iustum stipendium esse, quod integra sustentationi sacerdotis pro vnico die sufficiat. Sic Henriq. lib. 9. sum. cap. 22. numer. 1. c. 4. c. in comment. Aegid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 10. circa finem. Petr. Nauarra aliis relatis lib. 2. de restit. cap. 2. num. 315. c. num. 320. addit consuetudine, & lege positua contrarium statui non posse. Quod si roges quæ sub nomine strictæ sustentationis intelligantur? responder Nauarra, vbi supra non solum victum, sed & vestitum tam proprium, quam lux familiaris, hoc est illi necessarium seruitium intelligi debere. Henriq. extendit ad victum, & vestitum cognatorum, quos sacerdotes alere obligatur. Mouentur ij Doctores, quia altari seruiens de altari viuere debet, iuxta Apostolum, relatum in cap. cum secundum de Præbendis. Cum ergo singulis diebus vnico tantum sacrificio altari interesse possit, ob illud sacrificium

sacrificium eo die sustentari debet. Neque obstat te posse aliis sacerdotibus muneribus eo die vacare, scilicet predicationi, horarum recitationi, sacramentorum administrationi, quia hæc sacerdoti per accidens contingunt, neque sunt illius proprium, & speciale munus, munus enim sacerdotis proprium & præcipuum est sacrificium offerre iuxta Paul. ad Hebr. 5. Ergo ex hoc officio illius sustentatio præcipue pendenda est.

Ceterum omnino tenendum est iustum vnius Missæ stipendium non esse ex quantitate necessaria ad quotidianum victum desumendum, sed ex quantitate laboris impensis in fauorem illius qui stipem concessit. Cum ergo semihoræ labor, & occupatio sufficienter tertia parte sustentationis illius diei compensari videatur, nullatenus integra illius diei sustentatio expostulari potest. Quod optimè confirmatur tum ex communi vsu, & æstimatione fidelium, & plurium diocesium legibus taxantibus stipem congruam vnius diei sustentationi insufficientem, quæ leges, & consuetudines non sunt dicende iniuste. Tum ex eo quod pro Missa solemnè abundantior stipem exigitur, quam pro priuata, & pro Missa tali tempore, & hora recitanda, quam pro Missa illis circumstantiis carente, & pro duabus Missis vna die recitatis, quam pro vna, quod licitum non esset, si pro qualibet Missa integra illius diei sustentatio concedi deberet. Neque obstat proprium sacerdotis munus esse sacrificium offerre, inde enim solum inferitur præcipuum illius diei sustentationem ob sacrificium colligendum esse, at nullatenus inferitur adæquatam colligi deberem: cum plura alia sint munera sacerdotis, ex quibus sustentatio peti potest. Quod si occasio ea munera excedendi non te offert, non ideo petens Missam defectum supplere debet, alias si à sacrificando impeditus esset sacerdos, vel si esset expeditus non inuenitur qui sacrificium concessa stipem expostularet, postea ab eo cui penitentia, vel Eucharistiæ sacramentum ministrat, sustentationem illius diei integram, exigere, quod nemo concederet. Signum ergo est sacerdotem altari seruitorem de altari viuere debere pro quantitate obsequij impensis, ac proinde non in egrum vnius diei victum pro vno sacrificio expostulare posse, sed ad summum partem illius præcipuum. Sic docent Nauarr. *summ. cap. 25. num. 92.* Suar. *disp. 86. sect. 2. Valq. disp. 234. cap. 3. d. num. 18.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 1. quest. 2.* Rodrig. *1. quest. regul. 4. art. 17.* Cordub. *lib. 1. quest. 4.* Bonac. *disp. 4. de sacram. q. 10.*

Quod si virgæ, quæ pars sustentationis iustum stipendium censetur pro vnius diei sacrificio? Dicendum est ex lege Pontificia, vel Episcopali; vel ex communi hominum existimatione desumendam esse. Etenim sicut Princeps potest præfixa rerum taxare: sic Pontifex, & Episcopus taxare poterit quantitatem iustam pro vnius sacrificij oblatione; ea vero taxatione cessante non est cuiuslibet singulari arbitrio taxatio iusta desumenda est, sed ex communi hominum æstimatione, sicut in rebus venalibus contingit. Atque ita tradunt Valq. *disp. 234. cap. 1. num. 5. Et cap. 3. num. 18.* Suar. Layman. & Nauarr. *supra.* Barbosa, *2. p. de potest. Episc. allegat. 24. num. 2.* vbi plures refert. Nunquam tamen stipendium ita taxari potest, quin abundantius concedi possit à perentibus sacrificium, & minus admitti possit à sacrificiantibus, vt bene probat Valq. *disp. 234. cap. 1. num. 6.* Suar. *disp. 86. sect. 2. concl. 1.* Mirand. *in manual. Prælat. 1. q. 41. art. 23.* Barbosa *2. par. de potest. Episc. alleg. 24. n. 8.* Lex enim, & consuetudo taxans stipendium obligat illud concedentes, ne minori stipendio velint sacrificium exigere, & sacerdotes non abundantius taxato exigant, non tamen prohibet, nec prohibere regulariter potest vltim, & exercitium liberalitatis tam ex parte concedentium stipendium, quam ex parte sacerdotum celebrantium, ac proinde non prohibet, quin perentes sacrificium concedant abundantius stipendium quam taxatum est, & celebrantes minori esse possint contenti.

5. Nemini tamen licitum est ab eodem, vel à pluribus plura iusta stipendia exigere, & vnicò sacrificio satisfacere, sicuti bene colligitur Valq. Suar. Layman. Bonac. Barbosa, & alij *supra.* Nam est sacrificium pluribus applicatum aequè proficit singulis, ac si singulis applicaretur: at stipendium non conceditur in pretium fructus applicandi, sed in sustentationem sacerdotis, qui fructum applicare debet. Accipiens ab vno æquam, & iustam pro vnicò sacrificio sustentationem, immeritò ab alio pro eodem sacrificio sustentationem expostulat, vt bene Valq. Suar. Barbof. Layman. Bonac. *supra.*

6. Difficultas ergo solum est; an si ab vno, vel à pluribus accipias plura inæqualia stipendia pro Missa celebranda, possis ea stipendia ad æqualitatem reducere, & pro mensura iusti stipendij plures, vel pauciores Missas celebrare? V. g. Ponamus iustum stipendium, quo sacerdoti inuito minus dari non potest, neque abundantius exigi, esse numum argenteum Hispanicè un real, tradis dimidium, & postulas sacrificium, potestne sacerdos dimidiatè tibi sacrificium applicare, aliter concedenti dimidium regalis sacrificium simul appli-

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars IV.

cando? Affirmat Corduba *lib. 1. quest. 4. Azor. 3. par. sum. lib. 12. cap. 6. q. 3.* Valq. *disp. 234. cap. 3. num. 18.* Suar. *disp. 86. sect. 4. cum aliis post med. Petr. Nauarr. lib. 2. de rebus. cap. 2. dub. 7. d. num. 309 in 2. edit.* Henric. *lib. 9. cap. 22. num. 4.* & probabile reputat Laymann. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 1. num. 13.* Ratio ea est quia iniuste petitur sacrificium integrè offerre stipendio dimidiato concessio. Ergo sacerdos dimidiatum sacrificium offerens nullam iniustitiam committit, sed potius se indemnem seruat, stipendium ad æqualitatem reducens. Quis enim damnaret seruam, cui iustum pro famulatu stipendium à Domino non conceditur, si se indemnem seruet, & qua potuerit via damnum sibi factum reticiat? Neque obstat quod accipiens stipendium dimidiatum, tacitè, vel expressè promittit integrè Missam applicare paupertate coactus, quia illa promissio nulla est, vt ipse inhærens iniustitia, & inæqualitati stipendij, neque ex libera voluntate promittentis nascitur, sed ex necessitate, eo quod nullus alius inuenitur, qui integro stipendio sacrificium expostulet. Ceterum etiam supradicta sententia probabilis sit, probabilior existimo affirmantem sic accipientem stipendium obligatum esse sacrificium integrè offerre in fauorem illius, qui dimidiatum stipendium concessit. Sic docuit Egid. de Coninch. *q. 83. art. 1. dub. 9. n. 193.* Bonac. alios referens *disp. 4. de sacram. q. 10. pun. 7. d. 2. sub. m. 8.* Ratio ea est, quia offerens stipendium infra taxam, perentique sacrificium sibi integrè applicari, intendit vt sacerdos eam partem remittat, quæ in to stipendio deficit, & ratione illius inæqualis stipendij obligetur ad sacrificium integrè offerendum. Ergo sacerdos acceptans illud stipendium censetur tum inæqualitatem remittere, tum se obligari velle ad sacrificium integrè offerendum virtute dimidiati stipendij. Antecedens manifestum videtur: si enim postulare potes à sacerdote, vt tibi integrè sacrificium applicaret nullo stipendio concessio, à fortiori petere potes sacrificium concessio dimidiato stipendio: nulla enim iniustitia in hac petitione apparet, si quidem sacerdos facili negotio repellere petitionem potest. Ergo admittens illam contentus esse censetur illo dimidiato stipendio, & obligatus sacrificium integrè offerre.

8. An verò obligetur solum ex fidelitate ob promissionem simplicem, an etiam ex iustitia virtute stipendij accepti? Difficultate non caret. Suar. *dicta disp. 86. sect. 4. post med.* negat etiam facta expresse promissione obligari ex iustitia, sed solum ex fidelitate, quia virtute stipendij, cum sit inæquale, obligari non potest. Sed verius existimo obligatum esse ex iustitia, quia esto sacerdos liberaliter procedat in remittenda parte iusti stipendij, & promissione facienda de sacrificio integrè applicando ob dimidiatum stipendium, ea remissione & promissione posita, obligatio applicandi sacrificium non ex promissione, sed ex stipendio alias inæquali liberaliter accepto nascitur, etenim concedens illud stipendium nullatenus concederet, nisi sub obligatione sacrificij integrè offerendi. Teneatur ergo sacerdos integrè sacrificium in illius fauorem offerre eo ipso quo illud acceptat.

9. Sed quid dicendum si abundantiora stipendia accepti sunt pro Missis dicendis, poterint aliis sacerdotibus iustum stipendium insum concedere referuato tibi residuo? Negat Maior. *in 4. distinct. 45. q. 3. dub. 3.* quem sequitur Nauarr. *sum. cap. 25. num. 91.* Cordub. *lib. 1. q. 4. dub. 5.* Sub hac tamen limitatione, ne scilicet ex officio habeas stipendia pro Missis dicendis colligere, & aliis dist. ibuere. Probant primò, quia voluntas concedendi stipendium est, vt integrè celebrandi concedatur. Tum quia in sustentationem celebrantis conceditur. Tum quia iuxta quantitatem stipendij fructus sacrificij communicatur. Secundo nullus apparet titulus quo quem iuste residuum stipendij retinere possis, non quia ab aliis sacrificia celebranda petis, huic enim petitioni leuissimo stipendio sit satis inque ex eo quod tibi à dante stipendium concedatur, vt probatum est. Ergo, &c. Tertio videtur esse quedam lucris turpis acquisitio, & in spiritualibus negotiatio per se indecentiam continens, & auaritiam redolens.

Ceterum distinctione opus est, & certa ab incertis separanda. Primò certum est, sicuti tradit Nauarr. & Cordub. alij que referendi, colligentem stipendia pro Missis dicendis, siue laicus sit, siue clericus, accipere posse stipendium, quod sibi pro huiusmodi labore fuerit designatum, vel alias fuerit iustum, quia dignus est operarius mercede sua.

Secundo certum esse debet parochum, seu capellanum, qui ratione beneficij, vel capellanæ ad plura sacra dicenda alstringuntur, posse stipendio iusto aliis concessio huic obligationi satisfacere referuantes sibi residuum. Sic post alios Suar. *disp. 86. sect. 3. circa finem.* Eman. Saá, verbo *Missæ. num. 45.* Valq. *disp. 234. cap. 4. post med.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 1. quest. 3. conclus. 1.* Barbof. *2. p. de potest. Episc. alleg. 24. num. 11.* Bonac. *disp. 4. de sacram. q. 10. p. 8. n. 18.* Ratio est manifesta: quia fundatori capellanæ, & beneficij nulla fit iniuria, cum aequè illi proficit sacrificium à capellano, seu beneficiario

K 2 cele

celebratum, ac celebratum à quolibet alio sacerdote. Ex alia parte capellanus, & beneficiarius titulo capellaniae, & beneficii constituitur domini fructum, & redditum sub obligatione dicendi sacra. Ergo satisfaciens huic obligationi, ut verè per alios sacerdotes satisfacere possunt, iustum stipendium illis concedentes poterunt residuum sibi retinere, & ita usus, & praesens obtinuit. Terriò probabilius est, si tibi abundantiora stipendia concessa sunt pro Missis à te celebrandis, posse scilicet huic obligationi satisfacere medijs alijs sacerdotibus, quibus minus stipendium, sed iustum concedis. Sic docuit alij relatis Suar. Barbosa, Valsq. Eman. Saà, Bonac. *locis allegatis*. Ratio est, quia celebrantibus nullam inferri iniuriam, cum iustum celebrationis stipendium tribuas; abundantius concedere non teneris, quia non tibi sub hac obligatione concessum est. Unde enim hac obligatio, & intentio donantis constat, potius enim constat tibi absolute esse concessum sub obligatione celebrandi per te, vel per alium. Si enim alij sacerdotes tuo nomine gratis celebrare velint, nemini est dubium te integrum stipendium acceptum retinere posse. Ergo etiam retinere poteris, cum celebrant iusto, sed infimo stipendio daro. Praedictum namque stipendium non retines ex donatione sacerdotum celebrantium, sed ex donatione illorum qui Missas à te petierunt: ipsi enim sacerdotes non donant tibi stipendium, sed te liberant ab obligatione quam habes celebrandi virtute stipendij accepti.

Notanter dixi pro Missis à te celebrandis: nam si stipendia tibi concedantur non vt te celebres, sed vt alijs sacerdotibus celebrantibus tradas, nequaquam poteris (seclusa speciali consuetudine, & voluntate expressa concedentis) aliquam partem stipendij retinere, quia retinere contra voluntatem concedentis, cum non tibi tradatur, vt retineas, sed vt celebrantibus dones, iniuriamque celebrantibus facis donans stipem infimam etiam iustam, cum abundantior illis fuerit legata. Et tradunt Suar. Valsq. Barbof. Eman. Saà, & Layman. vbi supra. Cognoscere autem quando tibi traditur stipendium absolute, quando vti curatori & dispensatori, non est difficile. Si enim impeditus es celebrare in fauorem illius qui stipem tradit, vel quia laicus es, vel quia esto sis sacerdos, ex instituto ob stipendium celebrare non potes, sicuti Religiosi nostrae Societatis, manifestum est non tibi stipendium tradi, vt illius sis dominus, sed vt illius sis dispensator, & distributor, neque vllam illius partem retinere potes, quae à celebrantibus non fuerit concessa. Excipe nisi in aliquo casu donans stipendium expressè declarauerit tibi velle illius dominium concedi, sub obligatione tamen querendi sacerdotes, qui obligationi celebrandi satisfacerent. Nihil enim huic voluntati obstat potest, si capax existas domini pecuniae traditae. Caeterum etiam in rigore vera sint, consultum tamen est ab hac luctu cupiditate abstinere, sicuti bene inrer alios monent Suar. & Bonac. supra.

Argumenta in contrarium ex proximè dictis dissoluantur. Ad primum nego voluntatem dantis tibi stipendium esse, vt celebranti temper concedatur: Id enim solum est, quando tibi traditur stipendium, vt celebrare facias, secus quando traditur, vt tu celebres. Et ad probationem, respondeo stipendium concedi in subsidium vitae celebrantis per se, vel per alium, sicuti contingit in fructibus beneficij, vel capellaniae. Ad secundam probationem nego diminui sacrificij fructum ex eo quod minore stipe concessa peragatur, sicuti non diminueretur, tamen gratis fieret. Nam vt bene tradit Valsq. *dicta disp. 234. cap. 4. in fine*. fructus sacrificij, correspondet donanti stipem pro quantitate stipsis primo concessa, & affectu quem tunc ad sacrificium habuit. Ad secundum respondeo illam partem stipsis te retinere titulo donationis onerosae. Tertium probat hanc stipendij retentionem non esse consulendam, quinimo censuram lege, & praecipio prohiberi debere, maxime cum eo animo accipitur, vt minori alijs concessio partem retineas.

10. Rursus dubitabis, an obligatus titulo stipendij, vel capellaniae legere Missam de defunctis, vel de B. Virgine satisfacias si Missam celebres de festo eo die occurrente?

Negat Layman. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 1. q. 5.* quamuis non declaret, an peccatum mortale, an veniale committas. Mouetur, quia voluntatem rationabilem fundantis capellaniam, vel stipendium concedentis exequi debes, at illa voluntas est rationabilis, vt suppono, siquidem ex aliqua honesta causa Missa de defunctis, vel de Beata Virgine eo die expostulatur, neque ea voluntas aduersatur ritibus, & caeremoniis ab Ecclesia praescriptis, quippe Ecclesia permittit omnibus diebus, qui solemnitate duplici occupati non fuerint, Missas votiuas celebrare. Ex alia parte negari non potest ea Missa petita ob specialem petentis affectum, & ob particulares preces, & orationes apriorem esse ad impetrandum, ne quis ergo alia diuersa missa satisfacere.

Nilominus dicendum est te integrè satisfacere, si Missam de festo etiam simplici eo die occurrente celebres

omissa votiuu petita. Quia decentius est te vniuersali Ecclesiae praescripto in celebratione conformare, quam ob voluntatem petentis privilegio, & permissione vti. Ad rationem oppositam respondeo, voluntatem rationabilem fundantis capellaniam, & concedentis stipendium exequendam esse, nisi executione alterius voluntatis superioris compenferur, sicuti compenferur executione voluntatis Ecclesiae praescribentis eod die Missam de festo celebrari. Et quamuis illae preces, & orationes Missa votiuu expostulata per se apriores sint ad finem operatum impetrandum, at ea aptitudo sufficienter compenferur orationibus & precibus ob praescriptum Ecclesiae factis, ex hac enim conformitate nouam vim impetrandi obtinent, ob quam aequialere possunt precibus, & orationibus petitis. Item deuotione, & intercessione speciali illius Sancti. Atque ita sustinent Nauarr. *c. 25. n. 134.* Henricq. *lib. 9. cap. 23. n. 6.* Azor. *1. par. lib. 10. cap. 32. q. 5.* Eman. Saà, *verbo Missa, n. 48.* Suar. *disp. 83. sect. 3. in med.* Mirand. *man. Pralat. t. 1. q. 41. art. 21. concl. 2.* Barbof. alios plures referens, *2. p. de potest. Episc. alleg. 24. n. 32.* Bonac. *disp. 4. q. vlt. p. 7. §. 3. n. 4.*

Si autem dies festalis sit, & Missam illius diei celebres omissa votiuu expostulata, vix credo (secluso scandalo) venialiter peccatumur, aequè enim militat in hoc casu superiores rationes adductae, vt facile eas expendenti constiterit potest. Ideoque Suar. *dicta disp. 83. sect. 3. vers. in quo est.* absolute dixit: Quando aliquis ob stipendium, vel capellaniam institutionem, vel ob aliam similem causam obligatur ad specialem Missam dicendam, debet si commode potest praescriptam obligationem implere, quamuis, si absque scandalo id omittat vt Missalis ordinem feruet, non peccabit, imò si propter solemne festum id faciat, melius faciet. Et Panormit. *in cap. quidam Laicorum de celebrat. Missar.* inquit celebranda est Missa de eo de quo fit officium, neque ad instantiam Laicorum dimittenda propria propter peculiares ex deuotione. Adde te tantum obligatum esse sacrificij fructum offerre in fauorem illius, qui contulit stipendium, quatenus persona Christi geris: nam quatenus vt persona singularis offers, fructum illius applicare potes cui malueris, quatenus vero Ecclesiae minister es constitutus, non tibi licet ab intentione & applicatione Ecclesiae discedere; at fructus sacrificij in Christi persona oblati ex parte sacrificij idem in omnibus est, solumque pro maiore, vel minore dispositione illorum quibus applicatur, augetur vel minuitur. Ergo quolibet sacrificio quoad praecipuam obligationem videris integrè satisfacere.

11. Ad extremum inquires, an pecces mortaliter, si dist differas sacrificia offerre in fauorem illorum, quibus es obligatus? Affirmatiua responsio certissima est. Si enim mora in debitis temporalibus soluendis peccatum mortale constituit, cur non in soluendis spiritualibus debitis, quae tanto viliora sunt, quanto excellentiora? Præterea ob huiusmodi dilationem non leue damnum prouenit, nam vt rectè Petrus Nauarra statim citandus, si sacrificia postulata sunt ad impetrandum tum salutem animae, & corporis, tum pacem inter discordes, tum alium felicem euentum, sepe ob non celebrata tuo tempore sacrificia perit impetratio. Si autem in satisfacionem animarum purgatorij fuerint sacrificia postulata, ex se constat quam graue damnum animarum purgatorij proueniat ex hac dilacione: siquidem diu illis flammis acerbissimis cruciantur alioquin cito liberandae. Est igitur dilatio sacrificiorum debitorum grauis culpa. Sic Syluest. *verbo Missa. q. 10. in fine.* Petr. Nauarra, *lib. 2. de restit. cap. 2. n. 250. in 2. edit.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 3. quest. 4.* Quae autem dilatio diuturna iudicanda sit arbitrio prudentis decidenda est vt dixit Nauarra, supra. Hoc autem arbitrium ex fine, ad quem obtinendum sacrificia postulantur, colligendum est. Si enim praecipue ad impetrandum aliquem effectum postulantur sacrificia, non est dubium te grauem culpam committere, si intra tempus impetrationi aptum sacrificia non celebres, illudis enim postulantis intentionem. Si vero in satisfacionem animarum purgatorij fuerint sacrificia praecipue postulata, vnius mensis dilacionem satis grauem esse censuram. Et idem credo dicendum, si pro impetranda libertate alicuius grauis molestiae, infirmitatis, & laboris postulata sacrificia fuerint: forte enim ob dilacionem sacrificiorum poenae continuantur, quae alioquin cessarent.

PUNCTUM XV.

Qualiter Pontifex Episcopus, & Religionum Prae-lati, & Regis consiliarij stipendia taxare possunt, & iuxta eam taxationem Missarum numerum diminuerè.

1. Proponitur dubitandi ratio.

2. Pota